

BOLDOGSÁG

BURÁNY NÁNDOR

Nem fiatal már, s még mindig milyen szép, nézem sóvárgón a villanyfényben ragyogó szőke haját, a még mindig lányosan sima bőrét. Mellének, izmainak megmaradt a tartása. Valami hirtelen eszébe juthat. Megint mi ez?, tágra nyílik a szeme, aztán becsukódik a csodálkozástól. Összeszorítja szemhéjait. Mintha az emlékeit akarná zárni. Tizenhét éves volt. És gimnazista. Dühös mozdulattal eloltja a villanyt. Aztán, mintegy kiengesztelésként, hozzásimul.

*

Gombold ki a nadrágom.

Szemlesütve állt, reszketett, kezeit hasán összekulcsolva tartotta.

— Gyerünk. Térdelj le, és gombold ki!

Letérdelt. Előbb jobb, aztán a bal lábával. A kezét még mindig maga előtt tartva tördelte. A szemét lesütötte.

— Hallottad? — ordított az előbbi hang. Nem látta, csak hallotta, ahogy a kéz a pisztolytáskához nyúl.

Felnyitotta a szemét, fölnézett, könyörgőn a fölötte ragyogó, vigyorgó fiatal arcra.

— Gyerünk már! — dobbantott türelmetlenül az előtte álló csizmás láb. Haragosan villogtak az éjfekete szemek. A jobb kéz a pisztolyt szorongatta.

Csönd lett a szobában. A többi férfi némán figyelte a következményeket. Némelyek álltak, némelyek hanyagul hanyatt vágták magukat a fotelben, s pohárral a kezükben várták, mit tesz most a fekete szemű, kócos legény, ha az előtte térdeplő lány nem teljesíti kívánságát.

A megcsörrenő pisztoly szakította félbe, fojtotta beléjük az előbb gátlástalanul csobogó nevetést.

— Na, mi van? Miért hallgattatok el? — nézett rájuk részeg, vízenyős szemmel a fiatal katona. Fekete hajfürtjei izzadt homlokához tapadtak, halántékán kidagadtak az erek, fehér vászoningén átvért mellének fekete szőrzete.

Egy pillantásra sem méltatta a kegyelemért könyörgő, érthetetlen hangon nyöszörgő, előtte térdeplő leányt.

— Mi ez a síri csönd? — kiáltott megint a fiatal katona, szájához emelte a poharat. A többiek is követték mozdulatát. Csak egy kortyot ittak. Utána rögtön hatalmas nevetésben tört ki az egész terem. A lány, anélkül, hogy most rászóltak volna, fölemelte kezét, s reszkető ujjakkal kigombolta a férfi nadrágját. Sorban mindegyik gombot.

Aztán mintha halálosan kimerült volna, lesütött szemmel, maga elé ejtett kézzel a sarkára ereszkedett.

— Gyerünk tovább, gyerünk, gyerünk — biztatta most diadalmasan a fiatal katona.

A lány fölneézett, az arca még fehérebb lett, egész teste reszketett, nem törölte le, hagyta, hadd csorogjanak le az arcán a könnyek.

— Gyerünk no, szépen, olyan ügyesen kezdted! — bátorította. Most nem kiabált, inkább hízelgő volt a hangja. A pisztolyát is elengedte.

A lány ismét felemelte a kezét, a jobb keze fejét bedugta a nadrág nyílásába, egy ideig mintha keresgélt volna, szemét, lesütötte, úgy vette ki a férfi nemi szervét, hogy nem látta.

Az ujjai között fogta, s kivéve elengedte a puha húsdarabot. A szemét nem nyitotta fel, fejét lehajtva térdepet.

— Hú! — tört föl az előbb elnémult férfiakból a csodálkozás.

— Nézz föl.

Még jobban leszegte a fejét. Összeszorította a szemhéját. Érezte, hogy a katona kinyújtotta jobb kezét, fejére teszi a tenyerét. De nem markolt a hajába, hogy fölemelje. Megsimogatta, úgy kérte, kérlelte: — Nézz föl, ne félj.

A többi katona megint elhallgatott.

Feszült figyelemmel várták, hogy mi lesz. A fiatal katona — neki is reszketett a keze — a térdeplő lány haján tartotta tenyerét. Ez ekkor nézett föl. Előbb fölemelte a fejét. Csak aztán nyitotta ki szemét. Egy pillanatig csak. Meglátta az éppen a szeme előtt lógó

Maurits Ferenc szövegrajza

vastag farkat, ijedten sikoltva lehajtotta fejét. Merően nézett maga elé.

Valaki elejtette poharát. Hangos, csörömpölő nevetés töltötte meg a termet.

— No, talán még nem láttál ilyet?

Lenézett a lányra, az leborult, csak gondozatlan szőke haja, sovány, keskeny háta látszott. Vonaglott a zokogástól.

— Ugyan már!

Türelmetlenebb lett, de még kérlelte, nem parancsolt neki.

— Jaj, hát, hol egy pohár? Igyál, itt az enyém, igyál ebből!

Vörös borral telt poharát kínálta a lánynak. Az mintha nem hallotta volna, továbbra is előreborulva zokogott. A fiatal katona lehajolt, poharát a leány szájához erőltette. Az nem ivott belőle, összeszorította fogait.

— Nem akarod? Jó, ha nem, hát nem — mondta a fiatal katona. — Ha így nem akarod, hát akkor...

Végignézett a termen, tekintetével jelezte bajtársainak, hogy vége a könyörgésnek.

— Nyisd ki a szemed és nézz föl! — parancsolt erélyes hangon.

A lány engedelmeskedett, mint aki megértette, mit akarnak tőle. A katonanadrág durva posztóján fehér-puhán lógott előtte a férfi farka. Halálos csönd volt a teremben. Éjszaka borult a kinti táborra, onnan sem hallatszottak be neszek.

— Csináld tovább, vedd a kezedbe! — mondta.

*

Először láttam életemben úgy férfit, érted, s olyat azóta sem. Úgy puhán is állati nagy volt a szerszáma. Mit tettem. Markomba fogtam, éreztem, hogyan duzzad hatalmasra, keményre, vörös volt, mint a vér, nem tudtam elképzelni, bele fogok halni, gondoltam. Kint még mindig tombolt a hóvihár, behallatszott, hogyan süvít a szél. Belehalok, markoltam az irdatlan nagy szerszámot, s akkor is meg kell tennem, meg fogom tenni. Mi mást tehetnék.

Körülnéztem. Rajta kívül hatan voltak még katonák.

Tele lett a szájam. Örülnöm kellett, hogy megkegyelmezett. Isten bizony belehaltam volna. S ömlött belőle, mennyi kiömlött! Utálatos, undorító, mi?, hallani is, s képzeld, végigcsinálni. Végigcsináltam. S közben hátulról jöttek a katonák. Szerencsére. A többi el tudod képzelni, ha még erre is azt mondom, hogy szerencsére.

El tudod képzelni?, vagy mondjam, mondom mégis, tudnod kell, mindent tudnod kell, érted, hány éve már, semmit sem meséltem róla, hány éve, s álmomban milyen tisztán látom!, mondod, hogy felsikoltok néha, mintha tegnap történt volna, úristen, nem igaz, hogy valakinek olyan állati-nagy szerszáma lehet, az ajkam majd szétrepedt, fuldoklottam, s ittam már a borát, nem kellett, hogy kínálja, s hálás lehetek neki, hogy élek, csak neki köszönhetem, hogy engem választott ki, csak annak, most mondd, most már tudod, milyen árat fizettem az életért, így, hogy tudod, hogy mindent tudsz, így sem utálsz meg?, nem voltam hős, talán nem kellett volna vállalnom azt a megaláztatást, sokan, sok nő azt mondaná, hogy inkább ment volna a halálba, mint hogy ezt az életet válassza. Mondom, nem vagyok hős, nem tartok rá igényt, hogy annak tartsanak, de aki nem volt ott, elképzelni az nem tudja, megítélni sem, ki hogyan cselekedett.

Élni akartam, túlélni őket mindenáron. Ez sem egy hősi hitvallás, tudom, sokan választják inkább a halált, mint a megaláztatást, én mindennél erősebben élni akartam; hány éve már, mennyi minden történt velem azóta, s ha akkor este nem teszem meg azt, amit követelt tőlem az az állati katona, hol lennék most, régen elrohadtam volna, kinek lenne az jobb, miért lenne jobb, hősiesebb az a magatartás.

Nem mondom, szenvedek most is, szenvedek-e, álmomban hány-szor visszatér az az éjszaka, ott látom magam előtt azt a marhanagy szerszámát, s aztán jönnek sorba, érted, hátul, részegen röhögnek, és kinn a táborban a szöges drótok között süvít a szél, s arra gondolok csak, hogy élni akarok, én túl fogom élni őket, s az a szörnyű most, hogy az álmaimban is élnek, el kellett, hogy mondjam neked, akármi lesz is, nem bírtam tovább, tudnod kell, hány éve már, miért titkolózzunk, ilyenek az álmaim, látod.

Mindegy, nem mindegy, hogy kik voltak?, én gyerek voltam, és háború volt, és táborok voltak, és nekem meg neked teljesen mindegy, hogy kik voltak, az a fontos csak, hogy én voltam az, aki ezt átéltem, aki ezt az árat fizettem, aki ezt is vállaltam, hogy élhessek, s most biztosan te is azt hiszed, hogy gyáva voltam, nem tudtam ellenállni, megijedtem a haláltól, pedig nem!, a nehezebbet választottam, akkor talán még nem tudtam, ma már biztos vagyok benne; én barátkoztam a halállal is, mondhatom, hogy élni nehezebb.

Nem, a férjemnek sem meséltem ezt. Ő is tudja, milyen volt az az idő, vallja, hogy jobb nem visszaemlékezni a szörnyűségekre, elég volt átélni őket, minek visszaidézni a legszonyatosabb emlékeket. Neked most mégis elmondom, te vagy az első, biztos vagyok benne, az utolsó is; szörnyű ez, azt mondod, s érzem is, hogy így van, nálad jobban még senki nem szeretett engem, mégis — noha nem kértél rá — éppen neked mondom el mindezt. Nem teszem meggondolatlanul, sokat tépelődtem rajta, érdemes-e kockára tennem, ami a legdrágább nekem, amire most leginkább szükségem van; szégyenérzet nélkül meséltem el, csak veled tehettem ezt meg, csak előtted nem szégyellek semmit; ne haragudj ezért, gyújtsd föl a villanyt, nem félek már, hogy megundorodsz tőlem, vagy ha ezért vége lenne mindennek, ami köztünk van, akkor nem is sajnálnám. Fölösleges hogy mondjam, mennyire kellesz nekem, érezheted magad is, mégsem félek, s ezt is elhiheted, amit én kiálltam már akkor, tizenhét évesen, ha azt kibírtam, akkor többé nincs mitől félnem, nem jöhet már olyan szörnyűség, amitől én megijednék...

*

A villanyt, mi az, miért nem gyújtod föl!, fölül, a sötétben tapogat a falon, keresi a kapcsolót, hát hol van!, türelmetlenkedik. Várj, fogom le a kezét. Mintha félnék. Miután feltárta előttem legnagyobb titkát, én sem hallgathatom el tovább a magamét, a saját emlékeimet, amelyek nem olyan régiek, mint az övé, de ha elmondanám, számára talán sokkal, sokkal undorítóbbak lennének.